

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 13. marca 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 30.

Izpremema mednarodne poštne konvencije.

Prihodnje leto se bo vršil v Londonu kongres svetovne poštne zveze, ki ima svoj sedež v Bernu. Kakor znano, je bila svetovna poštna zveza ustanovljena leta 1874 in šteje 85 večletnih držav z ogromnim številom avtonomnih dominijonov in kolonij, tako da je skoro cela zemlja vključena v njej. Kongresi se vršijo vsako peto leto in sicer se je prvi povojni kongres vršil meseca novembra 1920 v Madridu, drugi pa meseca avgusta 1924 v Stockholmu. Na kongresu v Stockholmu je bilo poleg svetovne poštne konvencije sprejetih še 6 drugih konvencij in sicer pogodba o pismih in zabojčkih z označeno vrednostjo, sporazumu o poštinih zavitkih, sporazumu o poštinih nakaznicah, o poštinih nalogih, o predplačilu na časopise in o poštinih virementih. Praksa zadnjih štirih let pa je pokazala, da so določbe posameznih členov svetovne konvencije in specialnih sporazumov tako splošne in nedoločene, da pripuščajo v praksi raznovrstno tolmačenje in prakso. Ena država je v tem oziru liberalnejša in tolerantnejša, dočim tolmačijo druge iste odredbe ozkopršno in rigorozno. Tako neenako postopanje pa je v stanju povzročiti mednarodnemu poštenu prometu veliko zaprek in neprilik.

Da bi odstranila obstoječe ovire je mednarodna trgovska zbornica v Parizu pokrenila vprašanje izboljšanja mednarodne poštne konvencije. V tem oziru namerava ona predložiti kongresu v Londonu več važnih dopolnilnih in izpremenjalnih predlogov. V to svrhu je ustanovila poseben strokovni odbor za poštne zadeve, ki je preko nacionalnega odbora pozval vse člane mednarodne zbornice, da mu sporočijo svoja mišljenja glede najvažnejših vprašanj mednarodnega poštnega prometa.

Prvo najobširnejše in najdelikatnejše vprašanje je vprašanje prepovedi ekspedicijskih raznih vrst blaga in pošiljatev v mednarodnem poštenu prometu. Po členu 41 točka 1 a svetovne poštne konvencije je prepovedana ekspedicijska predmeta, ki so po svoji sestavi ali po zavoju nevarni poštenu osobju, ali ki bi lahko škodovali in pokvarili druge pošiljateve. Tako definicija dopušča seveda najraznovrstnejše tolmačenje. Na podlagi tega se lahko prepove prevoz vseh vrst tekočin, večine kemičnih produktov, česar se v mednarodnem poštenu prometu danes več pogrešati ne more.

Mednarodna poštna konvencija ne predvideva takozvanih »pogojnih ekspedicijskih« to je, da se gotovo vrsto blaga, katerega ekspedicijska je sicer prepovedana, sprejema le v gotovi vrsti embalaže, odnosno pod gotovimi pogoji. Ako bi se uvedla pogojna ekspedicijska tudi v mednarodnem poštenu prometu, bi bila situacija mnogo olajšana ter bi se vprašanje omejitev lahko presojalo po drugih vidikih, kakor to danes dela poštna uprava.

Dejstvo je, da obstojajo med našo avtonomno zakonodajo in mednarodnimi poštinih konvencijami glede prepovedanega blaga znatne razlike. V obeh pa najdemo tako splošne odredbe, ki se dajo v praksi različno izvajati in na podlagi katerih se lahko interesente poljubno šikanira. Poslovni krogi pri takih splošnih določbah niso v stanju, da bi mogli svoje interese napram poedinim poštinih upravam braniti in jim zato ne pre-

ostaja ničesar drugega, kakor da skupno delujejo na to, da se na prihodnjem poštenu kongresu ti predpisi spremenijo. Mednarodna trgovska zbornica je bila mišljenja, da naj bi se zaenkrat samo skušalo doseči, da bi svetovni poštini urad objavljali prepovedi uvoza, izvoza in razširjanja, ki veljajo v posameznih državah, kar pa se de facto že vrši. Zadnja taka publikacija je bila izdana meseca aprila lanskega leta ter obsega nič manj kot 425 strani samih prepovedi uvoznih ekspedicijskih v posamezne države svetovne poštne unije in tako najbolje dokumentira, kako izgleda slobodna trgovina danes v praksi. Ker pa se tozadevne odredbe naglo menjujejo, je treba seznam od dneva do dneva dopolnjevati, večina poštinih uprav niti v stanju, da bi prevajala in objavljala vse te prepovedi in vsled tega interesenti niso informirani o veljavnih odredbah. Posledica tega je, da se mora veliko število pošiljatev vračati. Nastajajo spori glede odškodnin, povračila stroškov itd.

Zato je zbornica predlagala, da naj bi se uvedla na bodočem londonskem kongresu institucija pogojnih ekspedicijskih, ker blago, ki je v eni vrsti embalaže nevarno, odnosno lahko povzroči poškodovanje in pokvarjenje drugih pošiljatev, je v drugi vrsti embalaže popolnoma sigurno ter ne predstavlja nikake nevarnosti za poštno osobje. Tako vidimo pri nas, da je po točki 9 člena 4 dovoljena odprema orožja in municije po pošti le z odobrenjem pristojne oblasti, nadalje po točki 14 prevoz karbolne kisline in kreozota in po točki 15 celuloide, ki bi se jih vse moralo smatrati po členu 41 točka 1 a svetovne poštne konvencije za prepovedane.

Glede onih vrst prepovedi, ki spadajo pod točko 1/e člena 41 svetovne poštne konvencije vidimo, da se dajo vse najrazličnejše prepovedi, ki jih izdajo posamezne države podeliti po motivih, radi katerih so izdane. Glavni razlogi za izdajanje prepovedi so sledeči:

1. zaščita političnih ali narodnih interesov;
2. osiguranje javne varnosti in reda;
3. zdravstveni razlogi;
4. veterinarski razlogi;
5. razlogi zaščite domačih rastlinskih kultur;
6. razlogi zaščite industr. svojine;
7. zaščita državnih fiskalnih interesov glede monopolskih predmetov vrednot valute in denarja.

V tem oziru je s konvencijo, ki je bila sprejeta dne 8. novembra 1927 v Ženevi napravljen že velik korak za likvidacijo pretiranih in neumestnih prepovedi in so se države, ki so sprejele omenjeno konvencijo, zavezale, da bodo do konca februarja t. l. sporočile Društvu narodov vse odredbe glede uvoznih in izvoznih prepovedi.

V naši državi vlada v tem oziru sicer precej liberalni režim. Vendar pa imamo v vseh trgovinskih pogodbah, ki smo jih sklenili z inozemskimi državami in v katerih je kot temelj pogodbe proglašeno načelo svobodne trgovine, predvidene izjeme skoro za vse zgoraj navedene primere.

Zato je zbornica priporočala mednarodni trgovski komori naj na podlagi prepovedi, ki so bile prijaviteljne Društvu narodov, gradivo porazdeli in na podlagi tega še le določijo, kako bi se z konkretno stipulacijo v novi konvenciji zadeva uredila, da bi ne povzročala ovir v mednarodnem poštenu prometu.

(Dalje prihodnj.)

Kako se sistematično ubijajo podjetja.

Včeraj so vsa kinematografska podjetja v državi ustavila obratovanje. Pod pezo davkov, oblastnih in občinskih taks in vseh drugih dajatev, ki se pri nas z neko neverjetno lahkomišelnostjo nalagajo na podjetja, so mnoga faktično onemogla, druga pa se hočejo z ustavitvijo obrata obvarovati pred deficiti. Kot lep primer nesmotrene naše finančne politike naj navedemo nekaj podatkov glede ljubljanskih kinematografov:

V Ljubljani imamo tri kinematografe. Od julija do konca februarja t. l. so imeli vsi trije skupaj okroglo 3.500.000 Din kosmatih dohodkov. Od tega so morali plačati 735.000 Din državne, 295.000 Din oblastne ter 230.000 Din občinske takse in 110.000 Din invalidom. Razen tega so plačali 60.000 Din za dnevno občinsko pristojbino, 95.000 Din za policijsko in detektivsko pristojbino ter 14.000 Din kot ekvivalent državi za vstopnice. Končno so morali preko filmskih zavodov plačati 110.000 Din filmske predvajatne takse. Vse to znaša torej 1.699.000 dinarjev ali okroglo 1.700.000 Din. Zato je ostalo ljubljanskim kinopodjetjem za kritje vseh drugih izdatkov 1.800.000 Din. Od te vsote so plačali kot izposojevalnino za filme 1.050.000 Din, za kritje vseh ostalih režijskih stroškov pa je ostalo trem ljubljanskim kinopodjetjem za dobo od julija do konca februarja komaj 750.000 Din ali pa za vsakega na mesec okroglo po 31.000 Din. Razsvetljava sama pa že stane 10.000 Din, godba 15 do 20.000 Din na mesec, tako da je že s tema dvema postavkama skoro popolnoma konzumirana cela vsota, ki preostane kinolastnikom, in morajo iz svojega kriti stroške za najemnino, kurjavo in čiščenje dvorane, za ostalo uslužbenstvo, za popravilo in amortizacijo inventarja itd.

Vprašamo se: Kje bo država, kje bodo samouprave iskale nadomestilo za velike svote, ki jih izgubijo, če bodo ostali vsi obrati zaprti? Vprašamo se nadalje: kje bo naša država, kje samouprave nadomestila za dohodke, koje so prejemale od velikih trgovskih in industrijskih podjetij, ki iz dneva v dan izginevajo iz površja in koje goni nesmotrena finančna politika do propasti in konkurzov? Mar ne vidijo faktorji, ki vodijo tako politiko, da žagajo vejo, na kateri sami sedijo.

POŠILJANJE DENARJA V INOZEMSTVO.

Finančni minister je izdal odlok, glasom katerega se lahko v bodoče nakaže potom Poštne hranilnice v inozemstvo do 3000 Din v naši ali tuji valuti. Doslej je bila inozemska denarna pošiljka omejena na 1000 Din.

* * *

PRED ODPRAVO VIZUMA MED ČEHO-SLOVAŠKO IN AVSTRIJO.

Čehoslovaška in avstrijska vlada sta se dogovorili, da se med obema državama odpravi vizum, ki je bil predpisan do sedaj za potovanje v eno in drugo državo. Določeno je bilo, da se izvrši odprava vizuma že takoj v začetku aprila. Med tem pa so nastale nove težkoče tehnične narave; radi tega se bo rešitev vprašanja zakasnila za nekoliko tednov; tako da bodo vizumi odpravljeni šele koncem aprila.

Promet med obema državama bo s tem seveda mnogo poenostavljen in olajšan.

M. S.:

Zakon in Samouprava.

III.

Mi smo bili svojčas naučeni tako, da se nikdar ne uvedejo javna bremenena s povratno močjo, ker se to protivi načelu pravičnosti in upravnemu redu. V vseh pravnih državah je veljalo, da se morajo novi davki in davščine najprej naznaniti, potem uradno razglasiti, nato pa se more šele pričeti s pobiranjem teh dajatev. Izjemoma se je dogodilo, da so se izvestne občinske doklade pobirale za nazaj s pričetkom proračunskega leta. V tem pogledu naj citiram novo uradno glasilo »Samouprava«, ki navaja v št. 1 za januar 1928 na 16. strani in iz neke uradne rešitve ljubljanskega oblastnega odbora po tostvarnem odloku dobesedno to-le: »Pobiranje občinskih trošarinskih dokladov na pijače, počenski že s 1. januarjem, je utemeljeno po razsodbi bivšega upravnega sodišča z dne 20. oktobra 1881. leta vselej tedaj, ako je s pravočasno ugotovitvijo občinskega proračuna omogočeno stranki z regulacijo cene prevaliti te doklade na obojemalce.«

Ni še rečeno, da je dotična razsodba iz leta 1881 res pravilna, vsekakor pa je položaj glede občinskih proračunov vse drugačen. Kajti pa zakonu je, kakor sem že omenil, točno predpisano, da se mora občinski proračun javno razgrniti, predno pride na razpravo v občinskem zastopu. Tudi j vsem interesentom varovan primeren rok za vlaganje izjav in pritožb, in se morajo te izjave in pritožbe upoštevati v razpravi o proračunu, ali pa se morajo skupaj s sklenjenim proračunom predložiti nadzorni oblasti, katera naj proračun odobri. No, naša oblastna odbora v Ljubljani in Mariboru nista postopala v smislu takih predpisov, marveč sta iznenadila vse slovensko ljudstvo s pobiranjem novih davščin in doklad, še predno sta bila objavljena proračuna, sedaj pa se naj oblastne davščine in trošarine pobirajo celo za nazaj s 1. januarjem ali s 1. februarjem t. l.! In še to moram ugotoviti: da oblastna odbora niti nista izpolnila zakonitega predpisa, po katerem se mora v vseh rečeh, ki zadevajo interese trgovine, obrti in industrije, najprej zaslišati pristojna Zbornica. Po vsem tem se mora spoznati, da se gori citirana razsodba duhaškega upravnega sodišča iz leta 1881 ne more aplicirati na naš primer.

Zelo nam je žal, da se je pri objavi oblastne uredbe o proračunu za leto 1928 priobčil samo goli odlok gosnoda ministra dr. M. Spahe brez pripomb v referatu tega odloka, po katerih pripombah so se izvršile popravila v proračunu in v pritičnih oblastnih uredbah. Morda bi bile one pripombe v referatu še posebno podučne. Mi namreč privisujemo veliko važnost razlogom, iz kojih je bil gospod minister za finance dr. Bogdan Markovič spremenil oblastno uredbo o lanskoletnem proračunu. Ti razlogi so priobčeni v Uradnem listu z dne 12. julija 1927 in glasi dotični odstavek tako-le: »Odrejam, da se dohodek po partiji 15. — »vagonski davek« — v znesku 1.000.000 Din prečrta, ker taka vrsta takse ne ustreza interesom narodnega gospodarstva in trgovine ter ustvarja v državi carinske meje in oblastni protekcijonizem.«

Da je bil meseca januarja 1928 go-

spod dr. B. Marković v Beogradu in ne na bolniškem dopustu na francoski rivijeri, ne bi imeli n. pr. danes oblastnih trošarin na premož in električno strujo, ki sta še v posebni meri protivni interesom narodnega gospodarstva. Tako pa moramo za tekoče leto računati tudi s tema trošarinama.

Na predlog gospoda ministra za finance in po zaslišanju ministrskega sveta je Nj. Veličanstvo na podstavi členov 94. in 97. ustave zaradi pravilnega in enotnega izvrševanja finančnih odredb v Zakonu o oblastni in sreski samoupravi predpisalo Uredbo o oblastnih in sreskih samoupravnih proračunih od 18. februarja 1927, ki je priobčena v »Službenih Novinah« z dne 21. februarja 1927, št. 39/IX., in v našem Uradnem listu od 24. februarja 1927. Zdelo se mi je potrebno, da navedem te točne podatke, ker je namreč ta uredba našim oblastnim gospodom očitno prišla iz spomina. V uredbi, ki sem jo ravno označil, se poleg proračunskega (koledarskega) leta omenja tudi računsko leto, ki teče od 1. aprila do 31. marca. Nima namreč izredne dokazilne moči argument, ki ga večkrat čujemo, da se morajo z dohodki proračunskega leta pokriti vse potrebe od enega konca koledarskega leta do drugega. Sploh ne bi bila taka nervozna naglica potrebna, kajti nadejamo se, da so oblasti trajne institucije, in ni mogoče, da bi se v par tednih bogznakaj zamudilo. Vendar se pa ne morem spuščati v podrobnosti.

Dobesedno slove čl. 24 naše Uredbe o oblastnih in sreskih samoupravnih proračunih tako-le: »Dokler proračuna samoupravne oblasti in samoupravnega srezva dokončno ne odobri minister za finance ali dokler ne postane izvršen, se po njem ne smejo vršiti izdatki in tudi ne zbirati dohodki. — Izdatki, učinjeni zoper ta člen ali zoper odobreni proračun, se smatrajo za zlorabo, za katero sta materijalna in kazenski odgovorna nakazovalec in računodajnik.«

Na to pride čl. 25, ki pravi: »Če se oblastni in sreski proračun ne sklene in ne odobri o pravem času, velja za ta čas proračun minulega leta in izdatki se vrše po proračunu minulega leta in sicer samo mesečno v dvanajstini (!) onih kreditov, ki so bili odobreni v proračunu minulega leta. V tem času se zbirajo tudi dohodki v mejah, ki so določene s proračunom minulega leta.«

Samo radi popolnosti volje omenjam še, da je bil čl. 3 lanskoletne oblastne uredbe o proračunu za leto 1927 v protislovju z določili naše uredbe o oblastnih in sreskih samoupravnih proračunih, kakor je v tem pogledu pogršen tudi člen 3 analogne oblastne uredbe za leto 1928. Vi-remantirati med poedinimi partijami proračuna se sme namreč le po odobritvi gospoda ministra za finance.

Če premislimo to, kar smo zgoraj navedli glede naknadnega pobiranja občinskih doklad, in če uvažujemo predpise uredbe od 18. februarja 1927, potem je doprinešen dokaz, da se nove oblastne davščine, trošarine in takse ne smejo pobirati naknadno, marveč šele pričeni z dnem, ko so dotične oblastne uredbe postale izvršne. To velja enako za Maribor in za Ljubljano.

Ne morem, da ne bi na kraju te skromne polemike povedal še to-le: »Slovenska oblastna samouprava je dolžna postopati tako, da bo vsem drugim oblastem za vzgled po zakonitosti in pravilnosti poslovanja. Temelj narodnemu gospodarstvu in vsemu kulturnemu napredku naroda je pravna sigurnost.

* * *

Priporočamo

„Kolinsko cikorijo“
domači in dober izdelek!

Janko Lajovic:

Iz Berlina v Amsterdam.

Amsterdam, 4. marca 1928.

Kar hitro so mi pretekli štirje meseci v Berlinu in treba je bilo misliti na slovo. Ravno lepo se človek privadi, pa mora iti. Le žep — ta se pa kar ne more vdomačiti. Denar ima tako temperaturo, da celo papir izhlapeva kot voda. In ravno to je, kar človeka žali. Vse si urediš, če ne vedno najbolje, pa tako, da živiš, le z denarjem je križ.

Prerokovali so mi, da bo Amsterdam še dražji od Berlina in sem to tudi vpošteval. Več kot en teden in en dan me s tranzitnim potnim listom itak ne puste v deželi, bosta torej obe strani zadovoljni, ko izginem.

Na prvega je bilo, ob osmih in par minut zjutraj, ko sva z znancom v potu svojega obraza transportirala ne lahke kovčke na bližnjo postajo — Aleksanderbahnhof — ali bolje, ob tem času sem že od njega slovo jemal. Hudo ravno ni bilo, ker vem, da je preskrbljen in mu dolgčas ne bo.

Prva skrb je pravzaprav v vlaku ta, da človek ne sedi kot božji volek sam sameat vso dolgo pot, temveč da ima po možnosti družbo. Kako družbo, seveda ni vseeno in je ta družba oziroma želja za njo čisto individualna. Moram reči, da sem imel srečo: v kupeju je sedela prav srčkana damica. Po ovinkih sem izvedel, da je namenjena v Haag, da je plesalka in — mogoče se še vidi. Menda bo mogoče res le mogoče.

Zastran družbe je bila zadeva urejena. Ko sem se še na kolodvoru v Zoo poslovil od naših fantov, je šlo kar hitro proti Stendalu in ob eni ali kaj smo bili že v Hannover-u. Lepi moj vis-à-vis se je preselil v drug vagon — za Haag — in tako je bilo vseh nad konec; za sopotnike sem dobil celo vrsto ljudi, med njimi tudi ženico v najboljših letih, tako okroglo, kot bi padla s kake Rembrandtove slike. No, tudi to sem prestal.

Do Wesere je vožnja silovito pust. Sama ravnina, brez vsake spremembe. Pač pa iznenadijo lične vasi in mesta ob poti, ki pričajo, da je prebivalstvo dobro situirano. Kmečke hiše so brez izjeme zidane in krite z opeko. Sploh je ob vsaki priliki mogoče opaziti, da je nemški življenjski standard višji od onega v južni Evropi in si pravzaprav lahko tolmačim nastanek Klassovih načrtov leta 1914. o novi parcelaciji Evrope. Da je prišlo do uresničenja teh načrtov, bi kar ta Evrope precej, precej drugače izgledala, kot pa danes v resnici izgleda. Hvala Bogu, da je tako.

Kakor rečeno — vožnja brez primere dolgočasna. Šele, ko zavije pri Mindenu proga nekoliko proti jugu in okrog hriba, ki nosi ponosno »westfalsko porto«, proti zapadu, so kraji za naše oči bolj prijetni, ker so v marsičem podobni naši Dolenjski.

V Osnabrücku sem zopet zamenjal sopotnike in sem se imel od tu naprej priliko voziti z nekim mladim Švedom, ki gre za eno leto v svrhu študij v Brisbane — v Avstralijo. Šest tednov se bo »revez« vozil. Nestrpen je bil, kot živo srebro. Šele proti holandski meji ga je malo bolj obdržalo v kupeju. Oh, imel je toliko skrbi! S seboj je imel namreč poleg drugega — da je bila švedska zastava poleg, se razume — cel kup etiket za kovčke z napisom paroplovne družbe. Te etikete so bile najrazličnejših barv — do Anglije je bilo treba imeti na prtljagi rdeče. Ali kaj, ko pa na noben način ni uspel, da bi jih prilepil. Vsa suha usta je že imel in čokolade je pojedel cele table. Ni šlo drugače, da je na holandski obmejni postaji »sunik« malo kleja, ki ga rabijo železničarji.

V Nizozemski smo končno. Mojemu Švedu kar ni šlo v račun, da so tračnice tu tako kratke. Kako gre vlak v njegovi domovini vse drugače! No, seveda, tudi železničarske čepice so tam čisto kaj drugega. Pri tej priliki moram pa res še omeniti, da nisem bil, če izvzamem daljnega potnika, sam, ki se je tem pokrivalom smejal in sem prepričan, da se jim bodo tudi naši olimpijci, ki jo bodo letošnje leto mahali v Amsterdam. Kot bi jih bili pobrali v berlinskem »Zeughaus«, kjer je zbirka raznih (vojaških) uniform. Šele, ko sem videl holandske lokomotive, sem se s čepicami sprijaznil. No, kar se železnice,

pa res ne morem reči, da bi bili tu moderni.

In tudi sploh sem si Holandijo drugače predstavljal, ne tako pusto, kot je v resnici — vsaj do Amsterdama je taka. Postaje niso prav nič čedne in nima jo, če izvzamem »Deventer-Koelz«, ki ga na deventerski postaji prodajajo in je prav dober, nič, kar bi človeka vabilo. Prezreti pa ni mogoče — kolesarjev. Holandec pa brez kolesa — enostavno nemogoče. Na vseh postajah je ob železniških zatvornicah čakala cela vrsta ljudi, vse na kolesih.

Amsterdam. V Berlinu me je neki gospod vprašal, kak je bil prvi vtis, ki ga je mesto napravilo name. Na to mu na žalost nisem mogel odgovoriti, ker sem bil že preje enkrat tam, ni bilo torej več popolnoma novo zame. Pač pa bi na tako vprašanje v Amsterdamu lahko odgovoril. Prvi pogled s kolodvora pove, da smo v trgovskem mestu z dolgoletno tradicijo. Borzna zgradba je po slogu svojevrstna in prav malo podobna onim, kot jih vidimo v centralni Evropi. Hotel sem si izbral že po slugah na postaji — toliko jih je, kot v Benetkah, samo da niso tako vsiljivi. Prva noč je v tujem mestu navadno najslabša, no to pot sem imel še srečo. Le stopnice! Te so tako vražje strme, da ne vem, če bi jih neki odlični ljubljanski meščan mogel videti z vrha. Prav nevarne bi utegnile biti, če bi bil z onim, kar je v Ameriki prepovedano, bolj znan, kot sem.

Drag je Amsterdam res, ina pa, kot Holandska sploh, to dobro stran, da je človek za denar vsaj prav pošteno sit. Povsod ni tako. Hotelske sobe s Ia zajtrkom stanejo 250 do 5 goldinarjev, kar bi se po naše reklo: okrog šestdeset do stovajset dinarjev za eno noč. In zopet te nizozemske dimenzije! Tako presneto ozko in majčkeno je vse, da je človek lahko vesel, če ni posebno dimenzioniran.

Ulic imaš pa na izbiro. Prav lepih, lepih, manj in nič lepih, grdih in mogoče še kakšnih. Tudi od prav širokih do tako ozkih, da ti zopet prav pride, če si v obsegu zmeren. Le kje so jih vzeli? Poleg tega so ulice — one ozke mislim — mnogokrat take, da so zgoraj mnogo ožje kot spodaj, tako da bi človek brez kakih posebnih težav ulico — preskočil. Hiše so nagnjene v vseh smereh; ne samo naprej ali samo na stran, temveč neredko tudi naprej in na stran, kot ladja, ki jo dobi v rebra.

In v teh ulicah! Otročja razstava. Permanentna. Pa še niso tako glasni, kolikor jih je. Sploh je ulica izredno važna. Koliko se pa tudi dogodi. Če se na primer kdo seli, je mogoče njegovo opravilo ogledati si od vseh strani, ker jo s škripcem potegnejo v dotično nadstropje. Stopnice so prestrme in preozke. Za škripec je itak dobro preskrbljeno na hišah: vsaka ima na vrhu na cestni strani kavelj, ki je navadno pritrjen na do kakega pol metra dolgem brunu. Če ni estetično, je pa ekonomično.

Pa oni trg doli za kanalom! Tam, kjer prodajajo vse, kar si sploh moreš misliti. Od lesenih cokelj, starih, ki jih je mogoče že kdo na bregu našel naplavljeni, do starih verig, čevljev, loncev in bog vé kaj še vsega. In govoriča! Že berlinskih delavcev, tam okrog tržnice, nisem razumel, kje pa, da bi razumel te prodajalce, ki govore pravzaprav »platt-ovščino« na tretjo potenco. Holandsčino samo je še mogoče nekoliko razumeti, če je počasi govorjena ali pa pisano. Učiti se je, se nam pa res ne izplača, smo predaleč in je pre malo kontakta.

Ura gre že na polnoč in pod menoj doli v hotelu, katerega lastnik je neki Nemeč iz rajha, so ravnokar odigrali ono staro: Bog ohrani itd. Ker je včasih pomenila konec, naj tudi jaz končam.

Ljubljanska borza.

Tečaj 12. marca 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold.	22:86	22:92
Berlin 1 M	18:58	18:61
Bruselj 1 belga	7:9165	7:9465
Budimpešta 1 pengő	—	9:9495
Curij 100 fr.	1098:50	1096:50
Dunaj 1 šilling	7:996	8:026
London 1 funt	277:14	277:94
Newyork 1 dolar	56:77	56:97
Pariz 100 fr.	—	223:82
Praga 100 kron	168:20	169:—
Trst 100 lir	299:54	301:54

Dr. M. Škerlj:

Nekaj poglavij iz delniškega prava po poljskem osnutku delniškega zakona.

(Po predavanju v društvu »Pravnik«.)

(Nadaljevanje.)

3. Ustanovitev je tudi po P. ali simultanska ali sukcesivna. Dočim naš trg. zakonik te razlike sploh ne pozna in je po njem ne dela niti naš DR., se tudi modernejši zakoni razmerno malo bavijo s simultansko ustanovitvijo, katero so očitno smatrali kot manj nevarno za občinstvo. Gospodarske prilike in morda ne malo tudi otežitev sukcesivne ustanovitve po modernejših zakonih so sčasom dovedle do tega, da je sukcesivna ustanovitev v življenju skoro izginila, obenem pa se je pokazalo, da je simultanska ustanovitev za občinstvo skoro še opasnejša od sukcesivne. Zato naši osnutki ne le strogo razlikujejo oba načina ustanovitve, nego tudi skušajo dati vsaj nekaj predpisov, ki naj odvrtačajo posebne s simultansko ustanovitvijo spojene nevarnosti.

4. Skupen je po P. 2 obema načinoma ustanovitve pojem ustanovitelja; določen je čisto formalno, ustanovitelj je, kdor podpisuje osnutek statuta, biti pa morajo najmanj tri osebe, razen če dd. ustanavlja država. Ustanoviteljem nalaga zakon celo vrsto dolžnosti pri ustanovitvi in to je pravzaprav bistvena materijalna vsebina pojma, kajti civilno in kazensko odgovornost nalaga zakon ne samo njim, nego tudi vsem drugim osebam, ki so kakorkoli deležne pri ustanovitvi (biorac udzial) in so dd. napravile škodo s tem, da so vedoma ali malomarno kršile zakonske predpise.⁴ Slično stališče zavzemata It. in L.⁵

5. Skupne so po P. 5 tudi norme o plačilih na delnice tekom ustanovne dobe. Gotovinske delnice se morajo pred registracijo, torej ne baš pri podpisu samem, plačati najmanj z ¼ nominalne vrednosti, morebitni ažijski pa v celoti. L. 288 in Šv. 653 zahtevata za simultansko ustanovitev plačilo ene petine ob ustanovitvi sami, pri sukcesivni ustanovitvi pa (L. 282, Šv. 647) mora prospekt določiti, koliko naj se na delnice plača do ustanovne skupščine. It. 105 zahteva za veljavnost ustanovitve, da je vsak član plačal najmanj 1/10 imenske vrednosti svojih delnic. Pri simultanski ustanovitvi se bo torej te plačilo moralo izvršiti ob

⁴ Z vprašanjem odgovornosti se tu ne bavim, obravnavalo se je v referatu za zadnji pravniški kongres (Sarajevo 1927). Omenim naj le, ker P. takrat še nisem imel pri roki, da je vprašanje odgovornosti ustanoviteljev in družbenih organov urejeno v modernem duhu in jako natančno, ne samo glede kroga odgovornih oseb nego tudi glede aktivne legitimacije, podsodnosti, zastaranja, upliva absolutorija. Pod kazensko sankcijo so tudi zlorabe glasovalne pravice, pridobivanje lastnih akcij po dd. itd., posebne disciplinske kazni so zapretna društvenim organom za manjše kršitve zakona.

⁵ Omenim naj na tem mestu, da Šv. 642 tudi zahteva najmanj tri ustanovitelje, načelno pa naj ima dd. o postanku in tekem svojega življenja toliko članov, da iz njih lahko postavi statutarne organe. Dosledno ureja Šv. tudi položaj, ki nastane, če število članov ne zadostuje za to ali če družba sploh nima organov. Vsak delničar ali upnik sme zahtevati, da sodnik družbi (kaj pa, če ni organov?) določi rok za vzpostavitev zakonitega stanja. Če rok poteče brez uspeha, izreče sodnik razdor družbe. Ne priznava se torej, bolj teoretski nego praktično važna, možnost obstoja dd. z enim samim članom. Da je za početek družbe treba vsaj dveh oseb, je jasno, mogoče pa je zlasti pri družinskih družbah, da se na povsem neoporečen način, n. pr. z dedovanjem, vse delnice združijo v eni roki. Praktično jedro celega vprašanja, ali treba da ima dd. ves čas svojega obstoja več nego enega člana, in koliko jih mora najmanj imeti, je v tem, da nekateri zakoni, tudi Šv., zahtevajo, da so člani izvestnih, redno korporativnih, družbenih organov vsi delničarji. Kjer se to ne zahteva — in skoro je boljše, da se ne zahteva brez-pogojno — ni neobhodno treba govoriti o številu ustanoviteljev in članov dd., primer, da družba ostane brez organov, pa se da urediti drugače (pr. § 37 našega zakona o dr. z. o. z.). Razdor družbe bi moral ostati zadnje sredstvo — redni konec take družbe bo itak konkurz.

ustanovitvi sami, za sukcesivno pa določa lt. 99, da se oni podpisniki, ki niso vplačali že ob podpisu, p o d o l e l i t v i delnic pozovejo k vplačilu s posebnim pismom, v katerem je določen rok vplačila. — Reči moram, da mi povsem ne ugaja nobeden teh načinov. Skoro so boljši oni stari zakoni, ki že ob podpisu, za simultansko ustanovitev torej pri napravi notarskega akta, zahtevajo izvestno dasi redno majhno plačilo. S tem je najbolj naglašena resnost podpisa. Ne bi pa bilo ovire, da se poleg tega še pred registracijo ali ustanovno skupščino zahtevajo nadaljnja plačila. Omenim naj v ti zvezi, da ustanovitelji ne morejo pobirati teh plačil, ostati morajo na izključno razpolago bodočega načelstva (P. 14). Ravno tako lt. 106. Tako so prepredene zlorabe ustanoviteljev, pa tudi podpisnikov samih.

6. Za simultansko ustanovitev zahteva P. 8 enega ali več notarskih aktov, ki morajo obsegati dogovor o ustanovitvi dd., besedilo statuta, prevzem (vseh) delnic po ustanoviteljih samih ali njih in drugih o s e b a h; označeni morajo biti prevzemniki, število, vrsta, emisijska cena delnic, roki plačil na delnice in posvedočena mora biti izvolitev prvih družbinih organov. Slične določbe imajo tudi Sv., L. in It., vendar pa z bistveno razliko, da druge osebe nego ustanovitelji pri simultanski ustanovitvi ne morejo prevzeti delnic ali, drugače rečeno, kdor pri simultanski ustanovitvi prevzame delnice, se smatra za ustanovitelja, njega torej tudi zadene odgovornost za ustanovitev (lt. 94, 97, 162 sl., 917, Sv. 653, 767, L. 288). Poljski osnutek ureja tudi primer, da se družba ustanovi z večimi notarskimi akti, kar pravzaprav ni več strogo simultanska ustanovitev, zahteva pa prej poseben osnutek statuta, katerega naj pač podpišejo samo oni ljudje, ki so ga sestavili. Oni udeleženci, ki niso sestavili in podpisali osnutka, po P. ne odgovarjajo kot ustanovitelji. Ne vem, ali kaže pri nas spuščati se v take subtilnosti, boljše bi bilo pustiti simultanski ustanovitvi njen teoretski čisti značaj; potem je tudi upravičena določba, da ni treba ustanovne skupščine, nego jo namešča ravno ustanovni akt, kar naravnost izrekata Sv. 653 in L. 288, kar se pa po celem sistemu razume tudi po P. in It., ker oba o ustanovni skupščini govorita samo pri sukcesivni ustanovitvi.

(Dalje prihodnjic.)

Tekstilna razstava v Skoplju.

Na Dirdjev dan, dne 6. maja t. l. se otvori v Skoplju velika tekstilna razstava, katere se udeležijo tekstilna podjetja iz cele naše države. O priliki razstave se vrši tudi kongres zastopnikov naše tekstilne industrije. Da povabita na razstavo tudi naše industrije, sta prišla prošli petek v Ljubljano komisar razstave g. C. Joksimovič in tajnik skopljanske zbornice g. dr. Djurdjevič. Po posvetovanjih, k ista jih imela v petek pred- in popoldne v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo s predstavniki gospodarskih organizacij, se je vršila v soboto dopoldne pri Zvezi industrijev seja Odseka tekstilne industrije, koje so se udeležili: Josip Dekleva, predsednik Odseka, Max Horwitz za Jugočeško d. d., Kranj, Božidar Sartori za Tekstilano d. d., Kočevje, Josip Kunc za tvrdko Josip Kunc & Co., tovarno pletenin in tkanin, Ljubljana, ing. Boris Hribar za tvrdko Dragotin Hribar, tovarna pletenin, Ljubljana, tajnika ing. Milan Šuklje in dr. Adolf Golia.

Seji prisostvujejo tudi gospodje Čedomir Joksimovič, komisar Skopske razstave in direktor Tekstilne šole v Leskovcu, dr. Ivan Pless, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in Milan Dular, ravnatelj ljubljanskega velesejma.

Predsednik Josip Dekleva otvori sejo ob 11. uri dopoldne in pozdravi navzoče, posebej g. Čedomira Joksimoviča kot komisarja Skopske izložbe, g. dr. Ivana Plessa kot zastopnika Zbornice TOI ter g. Milana Dularja kot zastopnika ljubljanskega velesejma.

K besedi se prijavi g. Joksimovič ter opozarja na važnost Skopske izložbe tako iz ekonomskih kakor tudi iz političnih vidikov ter izrazi željo, da se slovenska tekstilna industrija korporativno udeleži te izložbe. Izložba je zamišljena s 3 oddelki in sicer: I. Izložba tekstilne industrije cele države. II. Južnosrbsko etnografsko-gospodarska izložba in III. Izložba poljedelskih in tekstilnih strojev. Izven tega se priredi še razstava ovac. Vlada z vso intenzivnostjo podpira prireditve Skopske izložbe ter je že dovolila subvencijo v iznosu 500.000 dinarjev. Smatrati se torej more, da je uspeh izložbe zajamčen. Predvideno je, da se naj vrši ob priliki izložbe kongres predstavnikov tekstilne industrije iz cele države. Na tem kongresu naj se obravnava vprašanje revizije carinske tarife z ozirom na poedine tekstilne izdelke, ki po veljavni tarifi niso zadostno zaščiteni. Ako bo uspelo v medsebojnem sporazumu izravnati interesna nasprotstva med poedinimi granami tekstilne industrije, se smemo nadejati, da bo tak kongres dovedel do zaželenega uspeha.

Glavni tajnik Zveze industrijev M. Šuklje: Izložba v Leskovcu 1927 je bila mišljena kot lokalna. Po nepojasnjeni pogreški nam je ministristvo trgovine in industrije poslalo poziv na udeležbo neposredno pred otvoritvijo. Dejansko je bila v Leskovcu zastopana samo srbska tekstilna industrija. Letos je stvar druga, ker se naj na izložbi v Skoplju reprezentira tekstilna industrija vse kraljevine. Tudi če si ne obetamo neposrednih materijelnih koristi, ker je južnosrbski trg prilično šibek, vendar se zdi, da je udeležba slovenske tekstilne industrije na skopski izložbi potrebna iz dveh razlogov. Mi moramo dokazati, da je tekstilna industrija v Sloveniji dosti razvita ter da mora vlada upoštevati naše zahteve glede carinske tarife in glede trgovinskih pogodb z inozemstvom. Po drugi strani je vsa država živo interesirana na tem, da se gospodarske prilike v Južni Srbiji izboljšajo. Skopska izložba ima tukaj važno nalogo. Zato priporočamo tekstilni industriji Slovenije, da se v celoti udeleži skopske izložbe.

V tem smislu so se tudi že izjavila ta podjetja: Jugo-Mauthner d. d. (Predilnica Litija, Tkalcica Prebold), Ed. Glanzmann & And. Gassner, Tržič, Ivan Braun, Maribor, Jugoslovensko Zerko- vič d. d. Maribor in Hutter in drug, Maribor. Tvrdka Doctor in drug, Maribor stavlja svojo udeležbo v izglede, vendar še ni dala obvezne izjave. G. Josip Kunc smatra, da je še potrebna nova konferenca radi ureditve nekaterih po-

drobnosti. Izjavlja, da se njegova tvrdka razstave udeleži. G. M. Horwitz (Jugočeška, Kranj) priglasi udeležbo njegove tvrdke. Enako se izjavita g. ing. B. Hribar ter B. Sartori (Tekstilana, Kočevje).

Ing. B. Hribar želi, da se petarstvo upošteva kot znatna grana tekstilne industrije.

Komisar razstave C. Joksimovič izjavlja, da je petarstvu vsekakor določeno primerno mesto v izložbi.

Tajnik dr. I. Pless povdarja, da je potrebno že sedaj govoriti o podrobnostih, zlasti o pogojih za razstavljalce. Povdarjal je, da mora vodstvo izložbe dati garancije za pravilno ureditev prevoza razstavnega blaga v Skoplje in nazaj, kakor tudi za opremljenje izložbenih prostorov.

Komisar g. C. Joksimovič priporoča, da naj slovenska tekstilna industrija pravočasno delegira dva gospoda v Skoplje, ki naj imata nadzorstvo nad tem oddelkom izložbe. Vsekakor bo šel komisar izložbe strankam na roko in bo skrbel za red. Izložbeni prostori se dajo brezplačno, vendar bi morale stranke same pribaviti mize in vitrine.

Predsednik Dekleva smatra, da je v glavnem naloga seje izvršena. Tekstilna industrija Slovenije se bo udeležila na izložbi v Skoplju. V kratkem se sklicie nova seja, ki naj obravnava podrobnosti. Posebej naj se obvesti in povabi tudi konfekcija.

Trgovina.

Zito. Ureditev cen žita, se je v zadnjem času nadaljevala. Sedaj izhaja iz kontinentalnih evropskih trgov, ker so zaloge lanskega pridelka zredčene in je potreba postala večja. Dovozi v Evropo so se pomnožili. Zasebne številke o letošnjem pridelku niso tako ugodne kot lani in bo pridelok najbrž za lanskim zaostal. Mednarodni poljedelski zavod v Rimu priobča sestavo v obdelanemu svetu v 15 državah in se zdi, da je ta svet večji od lanskega. Povprečnost je 103,4 odstotkov lanske zemlje in 106,4% letnega povprečja. Seveda pa seznam še ni natančen. Glede U. S. A. so poročila zelo različna. Žitne nabave v Rusiji so znašale v februarju menda 1.900.000 ton napram 900.000 tonam v lanskem februarju in 1.300.000 tonam v januarju. V osmih mesecih državne žitne nabave so pokupili komisarji okoli 9 milijonov ton žita, leto prej v istih mesecih pa 9 milijonov 500.000 ton. Tendenca prekomorskih in kontinentalnih trgov je bila, kot omenjeno, v zadnjih dneh zelo trdna. Veselje do nakupa se je tikalo v prvi vrsti pšenice in rži, kupčija koruze je pa postala precej bolj mirna. Tudi v prekomorskem prometu je koruzna kupčija oprezna, posebno še, ker je vreme v zahtodnih in srednjih deželah pridelku prijazno in je računati torej z večjimi količinami. — Vse to poročilo, skrajšano iz poročila Mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu, nam pravi, da je še vse zelo negotovo in da smo glede bodočega pridelka navezani samo na ugibanja, kar je tudi čisto naravno.

Danzig in Gdynia. Ker so dobili Poljaki ob Visli koridor do morja, a brez važnega trgovskega mesta Danzig, so si zgradili lastno pristanišče blizu tam, Gdynia imenovano. Te dni priobčuje »Danziger Zeitung« zanimiv članek o konkurenčnem tekmovalju med obema pristaniščema. »Gdynia (Gdingen) je pridobila v zadnjih letih izredno veliko na pomenu in je prehitela že tako stara nemška baltiška pristanišča, kot so Lübeck, Kiel in Königsberg. To je v prvi vrsti posledica večje globine in boljših pristaniških naprav. Poljski eksport gre sedaj skoraj izključno preko Gdynie, in se bo njen pomen po nameravani napravi češkoslovaške cone v prostem pristanišču le še bolj dvignil.« Je čisto res tako.

Denarstvo.

Poštna hranilnica daje v smislu odločbe njenega nadzorstvenega sveta z dne 6. t. m. pri lombardiranju 4% obveznic za likvidacijo agrarnih odnošajev za Bosno in Hercegovino na vsako obveznico 40 dinarjev posojila.

Ogrski finančni minister za fuzije bank. Ogrski ministrski predsednik Bethlen je govoril v Debrecenu o novem bančnem

zakonu. Vprašali so finančnega ministra Buda, kaj misli o tem, in je dejal: »Ogrska ima veliko preveč bančnih zavodov, njih skrčenje potem fuzij je potrebno. Zeleti je, da bi denarni zavodi o tem sami sklepali in bi tako vladi omogočili, da ne bi preveč strogo postopala.« In ko je prišla k ministru deputacija strojnih tovarn, ji je dejal: »Ogrska ima 126 strojnih tovarn, kojih kočljivi položaj bi se dal zboljšati samo z zdravo koncentracijo.« O slabem položaju ogrske strojne industrije smo pred kratkim pisali. Za tako majhno deželo kot je Ogrska je 126 strojnih tovarn res preveč.

Industrija.

Koncentracija ameriške avtomobilne industrije. V New Yorku je avtomobilna razstava. Razstavilo je 43 ameriških in 200 evropskih tvrdk. Leta 1921 je na neki taki razstavi razstavilo še 86 ameriških tvrdk. Tako se je njih število skrčilo. Od dne do dne se avtomobilna industrija v Ameriki bolj koncentrira; kdor ni konkurenci kos, ta podleže, in je izbrisan. Na drugi strani pa vidimo veliko razcepljenost v evropski avtomobilni industriji. Ni tudi nič čudno. Zedinjene države so gospodarska enota brez carinskih mej, v Evropi je pa vse polno držav, ki so zaprte druga proti drugi s carinskimi mejami, raztezajočimi se tudi na avtomobilno industrijo. Zato v Evropi velika mnogovrstnost, v Ameriki pa veliko združevanje.

Industrija cinka na Poljskem l. 1927. Iz Katovic poročajo: Produkcija rude v cinkovih in svinčenih rudnikih vse Poljske je dala lani vsega skupaj 1.047.678 ton, leta 1926 pa 1.138.779 ton; lanska produkcija je bila za 8 odstotkov manjša kot predlanska. Nasprotno je pa tovarniška produkcija cinkarn in svinčenih podjetij lani napredovala; surovega cinka so napravili 150.375 ton (leta 1926 123 tisoč 741 ton), cinkove pločevine 15.540 ton (9.728), surovega svinca 28.863 ton (26.388 ton). Število delavcev v cinkarnah je v teku leta 1927 naraslo od 11.703 na 12.120, v svinčenih tovarnah pa od 621 na 630. Enako se je dvignil tudi eksport izdelkov poljskih cinkarn. Eksportirali so v tonah: cinka in cinkovega prahu 128.012 (113.972), cinkove pločevine 12.056 (8.347), rafinadnega svinca 15.830 (17.244), skupaj 155.898 ton (139.563 ton). Vrednost lanskega izvoza je znašala 116 milijonov zlatih frankov, leto prej 108 mil. Po količini je narasel eksport za 11,7%, po vrednosti za 7,3%.

RAZNO.

Turški monopol spirita. Pisali smo že, da so Poljaki vzele turški monopol spirita v zakup ter da so pri tem zelo slabo opravili. Sedaj beremo: Varšavska Zemlska banka, ki je prevzela za konkurzno poljsko zakupno družbo turškega spirito-vega monopola napram neki turški banki jamstvo 200.000 turških funtov, je bila od sodišča v Varšavi obsojena, da mora to jamstveno svoto plačati. Tudi drugi garant je moral plačati 200.000 funtov, in ta je milanska Banca Commerciale.

Drobne vesti. Vsled pičlih zalog so šle delnice **Glanzstoff** na berlinski borzi nenavadno visoko gor. — Vrednost v zadnjih petih tednih iz Češkoslovaške eksportiranega sladkorja cenijo na 400 do 500 milijonov Kč. — Na koncu marca se bo vršila v Ženevi od Zveze narodov sklicana konferenca o vprašanju izvoznih prepovedi za kožo in kosti. — Italijanski **tobačni monopol** je nesel v februarju 252 milijonov lir. — Delegat Banque de France je odpotoval v New York, da se posvetuje tam s Federal Reserve Banko o stabilizaciji bolgarskega leva. — **Credito Italiano** v Milanu bo izplačal 8-odstotno dividendo ali 40 lir za delnico. — V Južni Bolgariji so dobili zelo bogata najdišča **marmorja**, in je marmor po kvaliteti menda celo boljši kot italijanski. Ministristvo za obrt in trgovino bo zgradilo na licu najdišč kamnoseško šolo. — Med **Grčijo in Turčijo** je nastopila v trgovinskih ozirih velika napetost. — Še v tem mesecu se bo vršila v Atenah velika mednarodna konferenca **pomorske plovbe**. Sklicuje jo Zveza narodov. Udeležilo se je bo okoli 50 zastopnikov mednarodne plovbe. Na konferenco bo prišel tudi vodja Mednarodnega delovnega urada Albert Thomas. Predmet diskusije je vprašanje mednarodne trgovske plovbe ter razmerja de-

All ste že član »Trgovskega društva Merkur v Ljubljani«? — Če ne, prijavite čimpreje svoj pristop!

lodjalcev do delojemalcev v tej plovi. — Na carigradski borzi so znižali kavejo senzalov od 10.000 na 5000 turških funtov. — Upnikom turških predvojnih dolgov so pri ureditvi tega vprašanja zastavljeni carinski dohodki v Carigradu in Galati, v Haidar Paša (nasproti Carigradu na azijski obali) ter v Samsunu (mesto ob severni obali Male Azije).

Gospodarske vesti. Napram letu 1926 so se zaključki Praške kreditne banke v lanskem letu zelo zboljšali. Vseeno bodo pa izplačali tudi letos samo 9-odstotno dividendo ali 36 Kč. — Skodove tovarne bodo oddale te dni 15 lokomotiv v Grčijo. — Ker se je od 372 čeških pivovariv izreklo samo 60%, ki producirajo 75 odstotkov piva, za kontingentiranje produkcije, bodo potrebna nadaljnja pogajanja. — Hranilne vloge pri treh velikih praških hranilnicah so narasle na koncu februarja na 3317 milijonov Kč; v prvih dveh letošnjih mesecih so se dvignile vloge za 107 milijonov Kč. — Z ozirom na trdno tendenco svetovnega trga so Nemci železne eksportne cene zelo dvignili. Železna industrija v Nemčiji je dobro zaposlena. — Nemški veletrgovski indeks je ostal v preteklem tednu nespremenjen na 137,9. — Pričela se bodo pogajanja o načinu, kako se vrne Nemcem in Avstrijcem v Ameriki zaplenjena lastnina. — Praška žitna tvrdka H. Weiß je postala na novo insolventna, potem ko je bila izvedena šele pred kratkim 12-odstotna prisilna poravnava. Pasiva so ca. 3 mil. Kč, aktiva so minimalna, prišel bo konkurz. — Ameriška tvrdka Old Master Co. je kupila Vransko papirnico velike Olesovske papirne tvrdke. Nakupna cena je 7 milijonov Kč. — V februarju je bilo otvorenih v Avstriji 40 konkurzov in 218 novih poravnalnih postopanj. Na Nemškem je od oktobra 1927 naprej število konkurzov stalno raslo; v februarju se je pa naraščanje ustavilo in je bilo konkurzov 725 proti 783 v januarju. — Večina češkoslovaških platnenih predilnic bo na koncu meseca reducirala obrat. — Nemškoameriška skupina pod vodstvom Nemške banke in ameriške Blairrove banke je dala kredit v znesku 1 milijona funtov ruski družbi zlatih najdišč ob Leni, koja družba je pa v angleških rokah. — Kot zadnja je zvišala tudi zvezna banka v Clevelandu obrestno mero od 3½ na 4%. — V občnem zboru Mitteldeutsche Stahlwerke so naznanili, da večina tovarn vsled težkoč glede na novo vpeljani delovni čas počiva. Uprava pa upa, da bodo težkoče kmalu odstranjene in da bo šlo na to hitro kvišku, ker je naročil že dosti. Dividenda je 7-odstotna. — Poročajo, da so cene živil v Italiji padle v januarju od 100 na 93 in v istem razmerju cene oblek. Stanovanjske cene so padle od 100 na 88, kurjava od 100 na 82; povsod drugod koleba indeks za 5%. — Bilanca Živnostenske banke izkazuje za lansko leto 403 milijonov Kč čistega dobička, leto prej 385 milijonov. Izplačali bodo kot lani 12-odstotno dividendo = 24 Kč. Delniška glavnica znaša 200 milijonov Kč, rezerve po zadnji dotaciji pa 264 milijonov. — Daimler-Benz izkazuje za

preteklo leto 861.643 mark čistega dobička (lani 478.227). Odpisali so 4 milijone 364.000 mark. Dividende ne bodo izplačali nobene. — I. G. Farben in Glanzstoff prijavljata zmeraj nove patente v industriji umetne svile. — V Italiji so znižali oficijelno obrestno mero od 7 na 6½%. — Ameriška banka Farguhar bo posodila Rusom 40 milijonov dolarjev za šest let za tehniško modernizacijo livarn v Donskem okraju. — V Italiji so se fuzionirala tri najvažnejša barvna podjetja in znaša zložena delniška glavnica sedaj 95.595.000 lir. — Po smrti predsednika Mednarodne jeklene zveze Mayrischa so poverili vodstvo poslov začasno njegovemu dosedanjemu namestniku Thyssenu. — Avstrijske tovarne klubov so dale pobudo za ustanovitev mednarodnega kartela. Začela so se pogajanja med češkoslovaškimi, nemškimi, italijanskimi, avstrijskimi in švicarskimi tovarnami klubov. Sedaj pridejo na vrsto ogrske tovarne.

Po svetu. Minister za narodno zdravje je napovedal uvedbo davka na samec, ki ga bodo morali plačevati neporočeni moški med 30. in 50. letom. — Zlate in devizne zaloge Avstrijske Narodne banke so dosegle 72 odstotkov vidnih obveznosti. — Po šilingih bodo prišli v Avstriji na vrsto novci po dva šilinga, 12 gramov težki in obstoječi iz 64 odstotkov srebra in 36 odstotkov bakra. — Eskomptno obrestno mero je znižala Italijanska banka od 7 na 6½%, obrestno mero na posojila pa na 8%. — V januarju so izvozili iz okraja Vršac (Banat) 87 vag. vina, v februarju pa 103 vagone. — Tudi Rumuni so se dogovorili o ceni sladkorne pese za leto 1928. Znašala bo ca 113 do 114 lejev za 100 kg. — Rumuni si bodo nabavili 16 novih ladij za svoje trgovsko brodovje. Glej poseben članek. — Da so tudi Turki že napredovali, nam pravi skupina 40 turških kapitalistov in inženerev, ki hočejo zgraditi neko železniško progo pod istimi pogoji kot Belgijci. — Sredi aprila se bo vršila v Rimu zopet ena od mnogobrojnih konferenc, ki rešujejo vprašanja

predvojnih dolgov. — Francoska petrolejska parlamentarna komisija je dobila obisk družb Royal Dutch, Standard Oil in Anglo Persian, ki so se soglasno izrekle za odstranitev vseh uvoznih in izvoznih prepovedi za petrolej in njegove stranske produkte. — Severnemški Lloyd predlaga 8-odstotno dividendo. Lani je bila 6-odstotna. — Hapag bo izplačala najbrž tudi 8-odstotno dividendo. — Ljudski komisar za trgovino Mikojan naznanja, da so sovjetski žitni nabavljalni organi od lanskega julija do konca letošnjega februarja zbrali 9 milijonov 65.000 ton žita; leto prej v isti dobi 9.500.000 ton. — Po nakupu delnic Tržaškega Lloyda, ki jih je imel Banca Commerciale Italiana, vsebuje brodovje podjetja Cosulich 500.000 ton. Na bodočem občnem zboru bo Cosulichevo podjetje sklenilo zvišanje glavnice, ki znaša sedaj 250 milijonov lir. — Ameriški senator Wagner je v nekem govoru o ameriškem delavskem trgu cenil število brezposelnih v Zedinjenih državah na 10 milijonov in je zahteval, naj izda delavski minister statistiko o brezposelnosti. Senat je njegov predlog sprejel. — Hranilne vloge v Avstriji so narasle v januarju od 882 milijonov šilingov na 924 milijonov. — V februarju denarno gibanje na ogrskem trgu ni bilo posebno živahno. Kreditne zahteve na banke so se gibale v normalnih izmerah. Splošno so ugotovili, da stagnacija v gospodarskem prometu narašča. — Avstralija je prepoved za uvoz sladkorja podaljšala za nadaljna tri leta, od sept. naprej. — Kljub carinski vojski se je trgovski promet med Nemčijo in Poljsko v lanskem letu močno dvignil. Glej člančič. — Trgovska pogodba med Turčijo in Bolgarijo je postala perfektna, pogajanja so trajala približno dve leti. Pripravljajo se tudi na trgovsko pogodbo med Bolgarijo in Jugoslavijo. — Dunajska d. d. Julius Meini bo vrnila na koncu aprila 10-odstotno posojilo 4.310.000 šilingov in bo najela za to najbrž novo posojilo v maksimalnem znesku 5 mil. šilingov ali 730.500 dolarjev proti zastavi tovar-

niških realitet. — Angleži so sklenili, da bodo morali biti od 1. januarja 1929 naprej v Anglijo importirani čevlji označeni. Kot vzrok navajajo pomnoženo konkurenco inozemstva, zlasti Češkoslovaške. — Francoski sindikat valjane žice je zvišal cene izdelkov za 25 frankov na 290 frankov za tono. — O gospodarskem položaju Avstrije, Ogrske in Čslov. je dala Mednarodna zbornica izjavo, da so te tri države napravile lani v gospodarskem oziru večji napredek kakor v katerikoli drugi dobi povojnega časa. — V Lyonu na Francoskem bo veliko zborovanje lesne industrije.

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoča
špecerijsko blago
raznoverstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznoverstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.
Telefon št. 2666.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani, gradbeno odeljenje sprejema do 16. marca t. l. ponudbe glede dobave raznega kretniškega lesa; do 20. marca t. l. pa glede dobave samokolnic. — Direkcija državnih železnic, mašinsko odeljenje v Ljubljani sprejema do 16. marca t. l. ponudbe glede dobave borovih plohov; do 20. marca t. l. pa glede dobave bakrene plošče, 12 ton kovaškega koksa in 800 kg loja. — Direkcija državnih železnic, saobračajno-komercialno odeljenje v Ljubljani sprejema do 20. marca t. l. ponudbe glede dobave 1800-kg dekstrina. — Predmetni pogoji so na vpogled pri odeljenjih te direkcije. — Direkcija državnih rudarskih preduzečev v Sarajevu sprejema do 17. marca t. l. ponudbe glede dobave raznega železa in žičnih žebjev. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 26. marca t. l. ponudbe glede dobave 1 motovila z električnim motorjem. — Dne 20. marca t. l. se bo vršila pri Upravi radionice III. arm. oblasti v Skoplju ofertalna licitacija glede dobave raznega orodja. — **Prodaja.** Direkcija šum kraljevine SHS v Ljubljani sprejema do 2. aprila t. l. ponudbe glede oddaje lesa in drv na panju. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Vinocet

Tovarna vinskega kisa,
d. z. o. z., Ljubljana, nudi

najfinejši in najokusnejši
NAMIZNI KIS
iz pristnega vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.
Telefon Biv. 2388.

VABILO

na

VI. redni občni zbor

Zadruga za izvoz jajc, r. z. z o. z.

ki se vrši

v četrtek, dne 22. marca t. l. ob pol 9. uri v zadrugi sejni dvorani v Sv. Juriju ob južni železnici.

DNEVNI RED:

1. Otvoritev občnega zbora. — 2. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. — 3. Poročilo načelstva in nadzorstva o poslovanju v letu 1927 ter zastopnika v inozemstvu. — 4. Sklepanje o računskem zaključku za leto 1927. — 5. Dopolnitev načelstva in volitev nadzorstva. — 6. Izpopolnitev pravil. — 7. Slučajnosti.

Glasom § 31. pravil sklepa občni zbor veljavno, ako je zastopan najmanj deseti del zadrugarjev. V slučaju nesklepčnosti se vrši čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ali zastopanih zadrugarjev.

V Sv. Juriju ob juž. žel., dne 10. marca 1928.

Zadruga za izvoz jajc, r. z. z o. z.

Načelstvo.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

**ZALOGA sveže
pražene kave,
mlečnih dišav in
rudninske vode.**

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG, domači in inozemski za domačo
kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vsah
vrst

KOKS, ltvarniški, plav-
žarski in plinski **BRIKETE**

Prometnj zavod za premog d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta 15/L

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. - Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovec,
obrtnike, industrije in urade. .. Lastna knjigovodstva